Lakivaliokunta on pyytänyt vielä selvennystä ehdotettuihin tiedon tallennus/ luovutuskynnyksiin (1. lakiehdotuksen 19 luvun 1 §:n 1 mom., 3. lakiehdotuksen 7 ja 8 §:

1) Muutosehdotukset perustuvat toisaalta perustuslakivaliokunnan näkemykseen. Perustuslakivaliokunta huomautti lausunnossaan PeVL 51/2018, että viranomaisepäily rikoksesta muodostaa tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa erityisesti säännellyn valtiosääntöisesti arkaluonteisen henkilötiedon. Hallintovaliokunnan oli täydennettävä sääntelyä sitomalla käsittely epäillyn rikoksen vakavuuteen. Tällainen muutos oli edellytyksenä sille, että 1. lakiehdotus voitiin käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Lisäksi hallintovaliokunnan oli perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan syytä korottaa perustellun olettamuksen vaatimusta esimerkiksi voimassa olevan lain mukaiseen "syytä epäillä" -vaatimukseen. Perustuslakivaliokunta piti siten oleellisena rikoksen vakavuuteen sitomisen ohella myös sitä, että sanamuodossa ei käytetä ilmaisuna perusteltua olettamusta, jota 3. lakiehdotuksen 8 §:ssä oli ehdotettu osalta tallennuskynnykseksi silloin, kun rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettua henkilöä epäillään rikoksesta.

Rikosepäily on vakiintuneesti katsottu arkaluonteiseksi henkilötiedoksi. Valtiosääntöisesti arkaluonteinen tieto on eri asia kuin ns. erityiseen henkilötietoryhmään kuuluva tieto. Vaikka käsitettä arkaluonteinen henkilötieto ei käytetä EU:n tietosuojalainsäädännössä, rikosepäilyä koskevalle tiedolle on annettu tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa erityinen luonne siten, että siinä säädetään erityisistä käsittelyn edellytyksistä. Kattavaa rikosrekisteriä voi pitää vain viranomainen. Rikosasioiden tietosuojadirektiivissä tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset käsittelevät direktiivin soveltamisalalla aina rikosasioihin liittyviä tietoja. Direktiivissä arkaluonteisuus ilmenee siten, että siinä on eräiltä osin tiukennuksia suhteessa tietosuoja-asetukseen, esimerkiksi erityisten henkilötietoryhmien osalta on korkeampi käsittelykynnys kuin tietosuoja-asetuksen soveltamisalalla, minkä lisäksi rekisteröidyn oikeuksien rajoittamisesta säädetään eri tavalla.

2) Muutosehdotukset perustuvat toisaalta poliisia ja rikosseuraamuslaitosta koskevan lainsäädännön oleelliseen eroon.

Poliisin henkilötietolain 7 §:n säännökset kattavat kaikenlaiset henkilötietojen käsittelytoimet, kun taas 3. lakiehdotuksen 7 ja 8 § ovat rekisteriperusteista sääntelyä. Näin ollen viimeksi mainituissa pykälissä säädetään pelkästään rekisteriin tallennuskynnyksestä eikä laajemmin siitä, millä edellytyksillä rikosseuraamuslaitos voisi käsitellä henkilötietoja. Käsittelyn yleisiin edellytyksiin sovelletaan rikosseuraamuslaitoksen osalta sellaisenaan rikosasioiden henkilötietolain säännöksiä.

Oikeusministeriö on vastineessaan tarkoittanut yhtenäistettäväksi 1. lakiehdotuksen 19 luvun 1 §:n 1 momentin (ks. pykälämuotoilu ja sen perustelu 9.12.2020 päivätyn vastineen sivulla 22), ja 3. lakiehdotuksen 8 §:n tallennuskynnyksen, joissa olisi kyse arkaluonteisten tietojen luovuttamisesta ja rekisteriin tallentamisesta, mutta ei muutettavaksi 3. lakiehdotuksen 7 §:n sanamuotoa.

Kahden rekisterin, eli valvonta- ja toimintarekisterin ja turvallisuusrekisterin käyttötarkoituksissa on oleellinen ero, mistä syystä myös rekisteriin tallennuskynnys on jo voimassa olevassa laissa erilainen. Valvonta- ja toimintarekisterin käyttö kytkeytyy laajemmin valvontaan ja rikosseuraamuslaitoksen yksikön toimintaan, eikä siinä ole säädetty erityistä tallennuskynnystä, kun taas turvallisuusrekisterin käyttötarkoitus liittyy läheisesti rikollisuuden estämiseen.

Vaikka valvonta- ja toimintarekisterin käyttötarkoitus poikkeaa turvallisuustietorekisteristä, rikosepäilyyn liittyen voi olla tarpeen luovuttaa myös valvontatietoja. Tällainen luovuttaminen olisi mahdollista 1. lakiehdotuksen 19 luvun 1 §:n 3 momentin perusteella esitutkintaviranomaiselle tai syyttäjälle. Koska säännöksessä sallittaisiin arkaluonteisen tiedon luovutus, tiedonluovutuksen edellytykseksi ehdotetaan johdonmukaisuussyistä perusteltua epäilyä.

Tältä osin on lisäksi syytä kiinnittää huomiota ehdotetun 8 §:n säännökseen, joka koskee muuta kuin rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettua henkilöä. Sekä ehdotetussa uudessa säännöksessä että voimassa olevassa laissa käytetään tallennuskynnyksenä perusteltua epäilyä rikoksesta tällaisten muiden henkilöiden osalta. Koska kyse olisi myös vangin osalta mahdollisesta uudesta rikosepäilystä, joka ei ole vankeusrangaistuksen perusteena, kaikkien turvallisuusrekisteriin rikosepäilyn perusteella tallennettavien henkilöiden osalta tallennuskynnyksen olisi perusteltua olla johdonmukaisuussyistä sama, koska suurta eroa muihin tallennuskynnyksiin ei ole. Voimassa olevassa laissa käytetään rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettujen henkilöiden osalta tallennuskynnyksenä ”syytä epäillä rikosta ”. Tämä kynnys ei kuitenkaan ole enää perusteltu, koska rekisterin käyttötarkoituksiin ei enää kuuluisi rikollisuuden selvittäminen, vaan pelkästään rikoksen estäminen.